

Eduskunta
Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö 18.12.2018

HAK; Häätäkeskuslaitoksen lausunto esityksestä laiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa

Hallituksen esityksen mukaan esityksen tavoitteena on saattaa poliisin tehtävien suorittamiseksi tarpeellisten henkilötietojen käsittelyä koskeva lainsäädäntö vastaamaan Euroopan unionin tietosuojalainsäädännön vaatimuksia. Esityksessä huomioidaan myös poliisin toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset ja niistä aiheutuneet tiedonkäsittelytarpeet, jotka koskevat erityisesti henkilötietojen käsittelyä rikosten ennalta estämiseksi. Tavoitteena on lisäksi selkeyttää ja yksinkertaistaa lain monimutkaiseksi muodostunut rakenne.

Hätäkeskuslaitoksella ei ole valmisteluvaiheessa ollut mahdollisuutta lausua asiassa.

Hätäkeskuspäivystäjän oikeus poliisiasiaihin tietoihin

Hätäkeskustoiminnasta annetun lain (L 2010/692, jälj. HäkeTL) 12 §:n mukaan Häätäkeskuslaitoksen päivistystehtävää suorittavan henkilöstön tehtävänä on mm. välittää ilmoitus tai tehtävä käytettävissä olevien tietojen perusteella poliisiviranomaisen tehtäviä hoitaville yksiköille. Häätäkeskuspäivystäjä antaa em. lain 4 §:n mukaan hälytetyille poliisitoimen yksikölle myös tukipalveluita. Tässä tarkoituksessa Häätäkeskuslaitoksella ja sen henkilöstöön kuuluvalla on em. lain 19 §:n perusteella oikeus saada tietoja henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 2 §:ssä tarkoitettusta poliisiasiaihin tietojärjestelmästä, 3 §:ssä tarkoitettusta hallintoasiaihin tietojärjestelmästä ja 32 §:n 3 kohdassa tarkoitettusta Schengenin tietojärjestelmän kansallisesta järjestelmästä.

HE:ssä esitetään sääntely muutettavaksi rekisteriperusteisesta käyttötarkoituksperusteiseksi. Siten em. lain sanamuotoa muutettaisiin niin, että Häätäkeskuslaitoksella ja sen henkilöstöön kuuluvalla on oikeus saada poliisin tietojärjestelmistä henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 5, 6, 11 ja 12 §:ssä tarkoitettuja tietoja sekä tietoja mainitun lain 3 §:n 3 kohdassa tarkoitettusta Schengenin tietojärjestelmän kansallisesta järjestelmästä. Toisin sanoen tietoja ei enää haeta tietyistä rekistereistä vaan joistakin rekistereistä.

Esityksen perusteluiden mukaan tällä ei ole vaikutuksia hätäkeskuspäivystäjän tiedonsaannin laajuuteen. Säädösten muuttuneen tekniikan vuoksi tämä on hankalasti tulkittavissa.

Hätäkeskustietojärjestelmän käyttötarkoitus

HäkeTL:n 16 §:n mukaan Hätäkeskustietojärjestelmä on pelastus-, poliisi- sekä sosiaali- ja terveystieteiden ja Hätäkeskuslaitoksen käyttöön tarkoitettu pysyvä automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidettävä valtakunnallinen tietojärjestelmä. Hätäkeskuslaitos on hätäkeskustietojärjestelmän päävastuullinen rekisterinpitäjä. Poliisin tehtävien osalta hätäkeskustietojärjestelmän rekisterinpitäjä on Poliisihallitus.

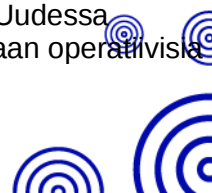
Voimassa olevassa poliisin henkilötietolaissa (L 2003/761, jälj. PoliHL) poliisin tietojärjestelmistä on säädetty lain 2. luvussa. Lain 9 §:ssä todetaan, että hätäkeskustietojärjestelmästä säädetään hätäkeskuslaissa (nyk. laki hätäkeskustoiminnasta). Näin on selvää, että poliisitoimen oikeudet käsitellä tietoja PoliHL:n mukaisesti ei nykyisin mukaan koske hätäkeskustietojärjestelmää.

Vastaavaa oikeudet poissulkevaa säädöstä ei sisälly ehdotettuun lakiin. Tämä jättää tulkinnanvaraiseksi, onko tarkoitus laajentaa poliisin oikeuksia tietojen käsittelystä koskevaan myös hätäkeskustietojärjestelmää.

Tältä osin ehdotettu laki vaatiiikin täsmennystä. HäkeTL:n 17 §:n mukaan järjestelmään saa tallettaa vain Hätäkeskuslaitoksen tehtävien kannalta tarpeellisia tietoja. Poliisin erityislaki henkilötietojen käsittelystä ei saa olla ristiriidassa hätäkeskustietojärjestelmää koskevan erityislain kanssa. Siksi ehdotettuun lakiin tulee edelleen sisällyttää maininta siitä, että hätäkeskustietojärjestelmästä säädetään laissa hätäkeskustoiminnasta. Ottaen huomioon EU:n yleisen tietosuojasäätelyn 5 artiklan vaatimukset tietojen käsittelyn käyttötarkoitussidonnaisuudesta, tällöin ehdotettu laki vastaisi myös Euroopan unionin tietolainsäädännön vaatimuksia.

Viranomaisten organisatoriset muutokset

Lakiesityksen perusteluissa mainitaan, että "Turvallisuusympäristön muutoksiin reagointi vaatii viranomaisilta yhä parempaa tilannetietoisuutta, ennakoitavuutta ja tiiviimpää yhteistyötä." Ehdotetussa laissa tulisiikin muuttuneen tietosuojasäätelyn lisäksi huomioida viranomaisten muuttuneet tavat organisoida toimintaansa. Johto- ja tilannekeskukset ovat uusia toimijoita tietojen käsittelyssä operatiivisten tehtävien osalta. Uudessa lainsäädännössä tuleekin selkeästi ottaa kantaa niiden asemaan operatiivisia tehtäviä koskevien henkilötietojen käsittelyssä.

Hätäkeskustoimintaa koskevan lain 18 §:n mukaan asianomaiset pelastustoimen, poliisin, sosiaali- ja terveystoimen ja Rajavartiolaitoksen viranomaiset tallettavat hätäkeskustietojärjestelmään teknisen käyttöyhteyden, sähköisen tiedonsiirron tai muun soveltuvan ja luotettavan tavan avulla suunnitelmat, ohjeet ja niiden sisältämät yksiköitä koskevat perustiedot sisäisen työnjakonsa mukaisesti. Perustietojen ylläpitämisellä huolehditaan siitä, että Hätäkeskuslaitoksella on tehtävien suorittamiseksi tiedot käytettävissä olevista voimavaroista, hälytys- ja käyttöperiaatteista, asiantuntijoista sekä johtamisjärjestelyistä sekä tiedot edellä lueteltujen voimavarojen toimintavalmiudesta. Tietojen tallettaja vastaa tallettamiensa tietojen luotettavuudesta ja ajantasaisuudesta.

Hätäkeskuslaitos luovuttaa operatiivisessa tehtävässä tarpeelliset tiedot hälytetyille, operatiivisille yksiköille. Tietojen luovuttamiseen liittyvät yksityiskohdat toimialoittain on säädetty hätäkeskustoimintaa koskevan lain 20 §:ssä.

Rekisteriä käyttävien viranomaisten palveluksessa olevat henkilöt ovat oikeutettuja näkemään ja käsittelemään teknisen käyttöyhteyden, sähköisen tiedonsiirron tai muun soveltuvan tavan avulla ainoastaan toimivaltuuksiensa rajoissa ja yksittäiseen virkatehtäväänsä liittyen oman toimialansa tietoja ja tehtäviä Hätäkeskuslaitoksen kanssa sovittavalla tavalla.

Hätäkeskustoimintaa koskevassa laissa ei ole säädetty viranomaisten johto- tai tilannekeskusten tai niitä vastaavien käyttöpaikkojen toiminnasta tai hätäkeskustietojärjestelmän tietojen käsittelystä. Hätäkeskustietojärjestelmän käyttötarkoitusta ei voida laajentaa kuin hätäkeskustoimintaa koskevan lain 4 §:n mukaisiin tehtäviin.

Johto- ja tilannekeskusten tai muiden organisatoristen tai toiminnallisten muutosten huomiointi on erityisesti tarpeen liittyen hätäkeskustietojärjestelmän käyttöön. Mikäli poliisin johto- tai tilannekeskukselle halutaan antaa oikeus käyttää hätäkeskustietojärjestelmään sisältyviä tietoja tilannetietoisuuden ja ennakkoinnin edistämiseen tai muuhun käyttötarkoitukseen, tulee asiasta säännellä HäkeTL:n 20 §:ssä. Koska rekisterinpitäjä vastaa henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta, tiedon luovuttamista koskevien säännösten tulisi pääsääntöisesti olla päävastuullisen rekisterinpitäjän lainsäädännössä, jollei muulle ratkaisulle ole perusteltua syytä.

Mikäli kanta on kielteinen, se tulee kirjata ehdotettuun lakiin samaan kohtaan kuin maininta hätäkeskustietojärjestelmän erityissääntelystä.

HÄTÄKESKUSLAITOS
NÖDCENTRALSVERKET

Lausunto

HAK-1812868 4 (4)

00.00.02

HAK-2018-1006

Ohjaus- ja ennakointiosasto

10.01.2019

Hätäkeskuslaitoksen johtaja

Martti Kunnasvuori

Hallintojohtaja

Iiro Clouberg

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.
Hätäkeskuslaitos 10.01.2019 klo 14:00. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi
todentaa kirjaamosta.

Liitteet

Jakelu

Eduskunta, hallintovaliokunta

Tiedoksi

Osoite | Address
Hätäkeskuslaitos
PL 112, FI-28131 PORI

Nödcentralsverket
PB 112, FI-28131 BJÖRNEBORG

Puhelin | Telefon
+358 (0)295 480 112

Faksi | Telefax
+358 (0)295 411 800

E-mail
hatakeskuslaitos@112.fi

etunimi.sukunimi@112.fi
forstnamn.efternamn@112.fi

www.112.fi